

Acil Yardım ve Afet Yönetimi Mesleki Beceri Uygulama Rehberinin Geliştirilmesi Süreci

[Development Process of Emergency Aid and Disaster Management Professional Skills Practice Guide]

¹Hüseyin Koçak, MSc, DM, PhD¹; ²Cüneyt Çalışkan, MSc, M.Eds, PhD²; ³Bektaş Sarı, MSc, PhD³; ⁴Ramazan Aslan, MSc, PhD⁴; ⁵Mustafa Doğan, MSc, PhD⁵; ⁶Galip Usta, MSc, PhD⁶; ⁷Kerem Kınık, MD, PhD⁷; ⁸Ayşe Handan Dökmeci, MSc, PhD⁷

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Çanakkale, Türkiye

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, İstanbul, Türkiye

³Ege Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İzmir, Türkiye

⁴Ardahan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Ardahan, Türkiye

⁵Kahramanmaraş Sütçüimam Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Programı, Kahramanmaraş, Türkiye

⁶Trabzon Üniversitesi Tonya Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Programı, Trabzon, Türkiye

⁷Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Tekirdağ, Türkiye

Sorumlu Yazar / Correspondence Address:

Hüseyin Koçak, MSc, DM, PhD

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Çanakkale, Türkiye

E-mail: drhuseyinkocakay@gmail.com

Geliş tarihi / Received: 01.03.2022

Kabul tarihi / Accepted: 15.03.2022

Elektronik yayım tarihi: 18.03.2022

Online published

Anahtar Kelimeler / Keywords: Yok.

Kısaltmalar / Abbreviations: Sağlık Bakanlığı (SB), Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü (SHGM), Acil Yardım ve Afet Yönetimi (AYAY), Acil Yardım ve Afet Yöneticileri Derneği (AYAYDER), Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer (KBRN), Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)

Künye / Cite this article as: Koçak H, Çalışkan C, Sarı B, Aslan R, Doğan M, Usta G, Kınık K, Handan Dökmeci A. *Emerg Aid Disaster Science*. 2022;2(1):1-2.

Copyright holder Journal of Emergency Aid and Disaster Science

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License. This is an open Access article which can be used if cited properly.

Sağlık Bakanlığı (SB) Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü (SHGM) Sağlık Meslekleri Dairesi Başkanlığı Mart 2020'de sağlık meslek mensupları ile sağlık hizmetlerinde çalışan diğer meslek mensuplarının iş ve görev tanımlarına dair mevzuatta güncelleme çalışması başlatmıştır. Bu kapsamda üniversitelerin ilgili ön lisans ve lisans programları çalışmaya dahil edilmiştir. Bu çalışmalara hem Acil Yardım ve Afet Yönetimi (AYAY) lisans programlarının ve mezunlarının dahil edilmesi hem de meslek tanımının yapılması amacıyla Acil Yardım ve Afet Yöneticileri Derneği (AYAYDER) Ağustos 2020'de davet edilmiştir. Çalışma kapsamında AYAY lisans eğitim ve öğretim programı teorik ve uygulamalı ders içerikleri dikkate alınarak lisans eğitiminde kazanılan yeterlikler ve yeterliliklere yönelik (1) İş Listesi, (2) İş Analizleri, (3) Bloom Taksonomisi ve (4) İş Matrisleri hazırlanmıştır. İş listelerinin ve iş analizlerinin yapılması amacıyla Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölüm Başkanlığı ile iş birliği yapılmıştır.

AYAYDER tarafından yürütülen çalışmaların kapsamı 4

aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada lisans mezunları ve öğretim üyelerinden oluşan (A) İlk ve Acil Yardım Çalışma Komisyonu, (B) Arama, Kurtarma ve İtfaiyecilik Çalışma Komisyonu, (C) Afet Eğitimi ve Yönetimi Çalışma Komisyonu ve (D) Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer (KBRN) Çalışma Komisyonu ile Editörler/Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. İkinci aşamada Komisyonlar tarafından hazırlanan içeriklere son hali verildikten sonra Koordinasyon Kurulunda tartışmaya açılarak güncelleme, ekleme ve çıkarımlar yapılmıştır. Üçüncü aşamada 2020 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tercih kılavuzuna göre öğrenci alan tüm bölüm başkanlıklarına hazırlanan dokümanlar gönderilerek iş listeleri ve iş analizlerine ilişkin görüşleri mail yoluyla talep edilmiştir. Gelen geri dönüşlere göre iş listesi ve iş analiz formlarında ekleme ve çıkarma işlemleri yapılarak güncellenmiştir. Son aşamada yapılan çalışmalar SB SHGM Sağlık Meslekleri Dairesi Başkanlığı uzmanlarına gönderilerek ilgili çıktılara son şekli verilmiştir. Meslek tanımını amacıyla yapılan tüm bu çalışmaların temel dayanak noktasında lisans eğitiminde yer alan teorik ve uygulamalı

eğitimler yer almaktadır.

Bu çalışmalar kapsamında Editörler Kurulu'nda 9 uzman, çalışma komisyonlarında İçerik Hazırlayan 21 uzman yer almıştır. Ayrıca 16 AYAY Bölüm Başkanlığı çalışmalara katkı sunmuştur. Tüm bu çalışmalar neticesinde Acil Sağlık Hizmetleri alanında 73 uygulama becerisi; arama, kurtarma ve itfaiyecilik alanında 23 uygulama becerisi; afet eğitimi ve yönetimi alanında 21 uygulama becerisi; (KBRN) alanında 2 uygulama becerisi olmak üzere toplamda 120 uygulama becerisi için iş analizi gerçekleştirilmiş ve Bakanlığa sunulmuştur. Bakanlık tarafından toplantılarda sürekli olarak gündeme getirilen en önemli hususlardan birisi de tüm üniversitelerdeki AYAY eğitiminin standardizasyonu ve niteliği sorunsalıdır. Bu nedenle çalışmada elde edilen bilgi ve birikim ile AYAY lisans eğitim ve öğretim programlarının standardizasyonun sağlanması ve niteliğinin artırılması amacıyla AYAYDER tarafından Haziran 2021'de "Acil Yardım ve Afet Yönetimi Mesleki Beceri Uygulama Rehberi"¹ yayınlanmıştır

(Resim 1). Eser bu uygulamaları içeren 5 kısım 13 bölüm ve 120 temel beceriden oluşmaktadır. Rehberde genel bilgiler, örnek müfredatlar, AYAY Eğitim laboratuvarı Asgari Malzeme Listeleri ve Mesleki Beceri Uygulamaları yer almaktadır. Bununlar beraber, rehber AYAY lisans eğitimlerinin niteliğinin artırılması amacıyla Acil Sağlık Hizmetleri Temel Beceri Laboratuvarı, Arama ve Kurtarma Temel Beceri Laboratuvarı, Temel İtfaiye Eğitim Laboratuvarı ve KBRN Temel Beceri Laboratuvarı olmak üzere 4 Temel Beceri Laboratuvarının kurulmasını da önermektedir. Bu rehber, acil yardım ve afet yönetimi alanında temel referans kaynak olmak özelliğini taşımaktadır. Rehberden İlk ve Acil yardım, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik ile Afet ve Acil Durum ön lisans programları da istifade edebilir. 2021-2022 Akademik yılı itibari ile ilgili tüm bölümlerdeki akademisyen, öğrenci ve mezunların ücretsiz ve elektronik olarak erişim sağlayabileceği bu kaynak, her yıl veya iki yılda bir akademisyenlerden, mezun ve öğrencilerden gelen geribildirimler doğrultusunda geliştirme ve güncelleme çalışmalarının yapılması planlanmaktadır.

Resim 1. Acil yardım ve afet yönetimi mesleki beceri uygulama rehberi

KAYNAKLAR

1. Handan Dökmeci A, Sarı B, Çalışkan C, et al., Uygulama Rehberi. 1st ed. Kongre Kitabevi; 2021. eds. Acil Yardım ve Afet Yönetimi Mesleki Beceri www.ayayder.org